

VELKOMMEN TIL LANDSBYSPORET RUNDT OM TORUP

Torup er en gammel landsby i ny vækst. Du befinder dig på den flade del af Halsnæs, midt mellem de dramatiske skrænter mod Kattegat og strandengene ud mod Roskilde Fjord. Sporet fører dig rundt i det åbne land, hvor du vil se økologisk landbrug, konventionelt landbrug og høj himmel. Foruden Torup kommer du forbi landsbyerne Hågendrup og Sverkilstrup.

Turen er ca. tre km, og du kan afkorte ruten undervejs. Numrene på kortet henviser til nedenstående beskrivelser. God tur!

1 ØKOLANDSBYEN

Det officielle navn er Økosamfundet Dyssekilde (ØD). Navnet er hentet fra den kilde, der også har givet navn (og i en periode vand) til Dyssekildegård og Dyssekilde Station.

Økosamfundet Dyssekilde har eksisteret i 15 år, og Økolandsbyen har i dag med sine 120 beboere skabt nyt liv i Torup. Du er velkommen til at gå rundt på vejene og kigge på de mange særprægede huse. Du kan læse mere om ØD i folderen som du finder på standen over for butikken.

2 MØLLERNE RUNDT OM TORUP

Som du måske mærker, er Halsnæs et vindomsust område, og det har mennesket alle dage forstået at udnytte. Undervejs på sporet ses i alt otte møller. Syv af disse er elproducerende vindmøller, der er opført i 1990'erne. Den mindste af møllerne (som var den første) står øst for Torup, tæt ved sporet. Den blev opført på initiativ af beboere fra Økolandsbyen og producerer strøm til ca. 250 boligers forbrug.

Fra møllehøjen kan man mod nord se Melby mølle, den er opført i 1878.

3 NATUREN

Naturen byder på »vilde« dyr, f.eks. ræv, rådyr, hare, mår og lækat. En del af forårsfugletrækket kommer via Rørvighalvøen over Halsnæs,

heriblandt også traner og rovfugle. Hvis du heldig, kan du se strejfende kronvildt fra Tisvilde Hegn.

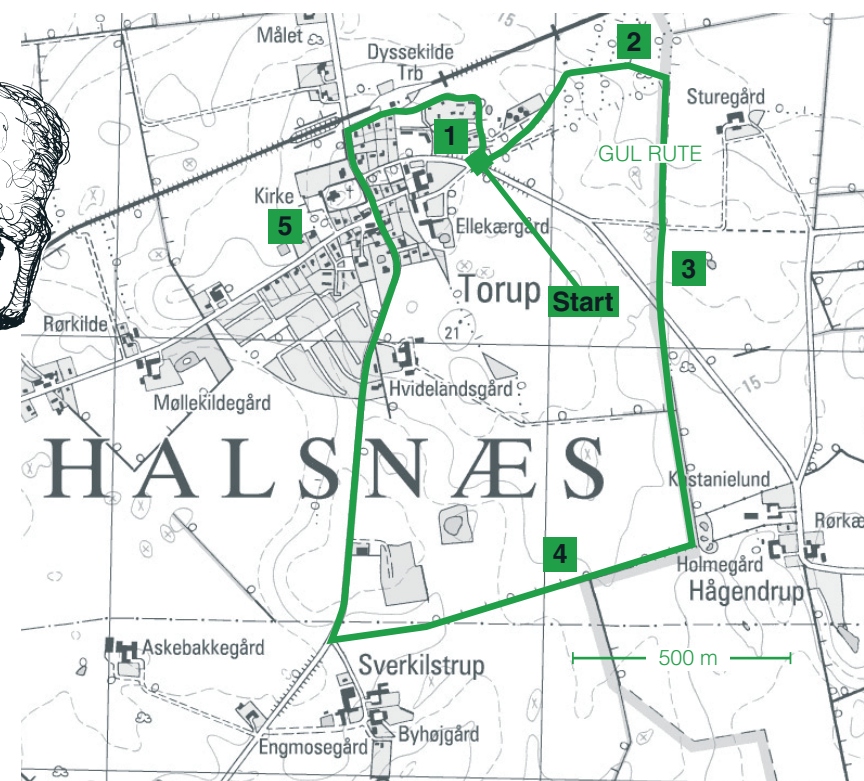
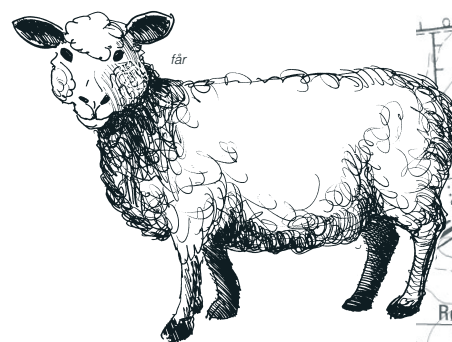
4 LANDBRUG OG AFGRØDER

Landskabet langs sporet er præget af landbrug med vekslende afgrøder. Udover kornsorter som byg, hvede og rug dyrkes her en del raps, som bruges til olie i husholdningen og brændstof i biler og fyr. Der ses også marker med fodermajs samt græs til hø og afgræsning. Der holdes geder, køer, får og ikke mindst heste. Læg også mærke til de brakmarker, der passerer undervejs. Her findes mange urter, som i dyrkede marker betragtes som ukrudt. På brakmarkerne findes et rigt dyreliv, specielt insekter og små pattedyr ynder at holde til her.

5 TORUP, KIRKEN OG DEN GAMLE FJORD

Navnet Torup stammer formentlig fra Thors Dysse, den lå ca. 100 m øst for Torup kirke. Kirken er bygget ca. år 1100 .

Se efter den gule folderkasse – her starter sporet

Ruten er på sporet afmærket med gule trekanten på pæle

I vikingetiden og flere århundreder frem havde Torup en havn. Den lå vest for kirken ud til en fjord, der havde adgang til Kattegat. På den tid var Torup den vigtigste by på Halsnæs.

Når du i dag vandrer ad Spor i Landskabet, så lad tankerne gå blot 100 år tilbage – dengang fandtes en anden form for Spor i Landskabet her på egnen – en »ormesti« tværs over Halsnæs fra Liseleje til strandengene ved Roskilde Fjord. Stien snoede sig som en orm efter terrænets form. Liselejefiskerne gik gennem det svagt kuperede landskab til højdepunktet ved Torup Kirke og videre nedover til fjorden for at hente sandorm til madding, for at gå samme vej tilbage til Liseleje – en tur på 14-16 km.

LANDMANDENS AFGRØDER

Hvede
Hvede er verdens vigtigste kornart, og en af de mest dyrkede i Danmark. Den umodne hvedemark kendes på sin blågrønne farve. Akset i toppen har ingen stak, »hår«. Hveden bruges til dyrefoder og mel.

Byg
Vår- og vinterbyg er de mest dyrkede kornarter i Danmark. Byg anvendes især til dyrefoder og ølfremstilling. Den kendes let på de lange stakke - de lange »hår«, der sidder på akset i toppen af bygplanten.

Rug
I Danmark dyrkes rug kun i mindre omfang og ofte på de sandede jorde. Rug har en grågrøn farve til den modnes. Stakkene - eller »hårene« på akset i toppen af planten er korte. Rug anvendes til foder og rugbrød.

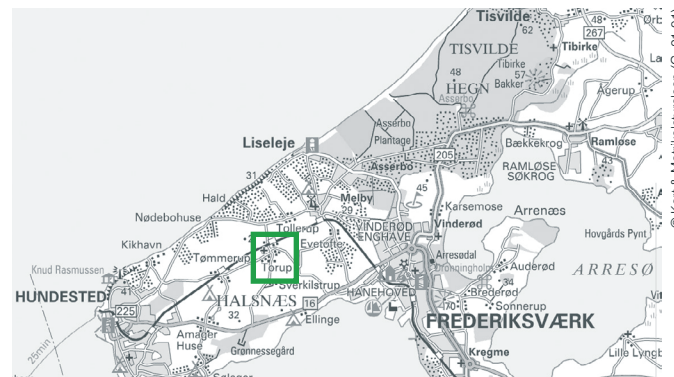
Raps
Rapsen er let at kende på sin gule farve, når den blomstrer. Rapsen kan blive over 2 meter høj. Af rapsens små sorte frø udvindes olie, der bruges til madolie, farve og lak. Olien kan også bruges til brændstof til biler og traktorer.

Majs
Denne slanke, hurtigtvoksende plante er let at kende ude på marken. Den kræver meget varme, men kan blive 2-3 meter høj. Om efteråret snittes hele majsplanten og anvendes som kvægfoder.

Græs
Græs er en fællesbetegnelse for mange forskellige græsarter. Som foder til køerne dyrkes det oftest sammen med kløver. Græs dyrkes også til modenhed, hvor frøene høstes. Frøene anvendes f.eks. til græsplaner, golfbaner og nye græsmarker.

KORTSIGNATURER - RUTEKORT

- Levende hegn
  - Skrånt
  - Jernbane
  - Vej
  - Gul rute
  - Jorddige
  - Sti
  - Markvej
- 4** Henvi-
sing til forklaring

Landsbysporet rundt om Torup ligger på Halsnæs ca. seks km nordøst for Frederiksværk. Tag evt. Frederiksværkbanen fra Hillerød og stå af ved Dyssekilde Station. Den grønne firkant viser udsnit svarende til rutekortet på indersiderne.
GPS-kordinater til startpunktet: 55.98387°, 11.94518°.

PRAKTISKE OPLYSNINGER
Du er gæst på lodsejerens private ejendomme, og de har åbnet sporet for færdsel til fods. Sporet kan delvis være trampestier, og derfor kan årstiden og planternes vækst påvirke passagen.

LODSEJERKONTAKT
Carsten Møller, tlf. 47 92 00 26
Økosamfundet Dyssekilde, tlf. 47 98 70 26

Projekt „Spor i Landskabet“ åbner markerede spor i hele landet.
Projektet har følgende samarbejdspartnere:
Danmarks Naturfredningsforening · Dansk Skovforening
Friluftsrådet · Kommunernes Landsforening · Landbrugsraadet
Landdistrikternes Fællesråd · Skov- og Naturstyrelsen
Støttet med tilskud fra tips- og lottomidler til friluftslivet
Tekst: Gerda Stiesdal, Helen Neregård, Svend Starcke Madsen, Vera Hansen, Knud Grønnebæk og Carsten Møller
Forsidetegning: Birte Lund · Tegninger: Michael Petersen
Yderligere oplysninger om „Spor i Landskabet“ fås hos:
Landbrugsraadet, Axeltorv 3, 1609 København V
Telefon 33 39 40 00 · Fax 33 39 41 61

WWW.SPOR.DK

Landsbysporet rundt om Torup

